

Na sveti večer.

Slava Bogu v višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! Tako se je glasilo angeljsko oznanilo v tisti noči, ko se je po neskončni milosti božji rodil trepečemu človeštvu Odrešenik, ko je postal stvarnik svojega lastnega sina na zemljo, da s svojo srčno krvjo odkupi in nakloni človeštvu večno življenje. Blažen spomin učlovečenja božjega, blažen praznik, ki nas spominja na ta prepород človeškega rodu. Iskrene hvaležnosti do milosti božje se širi srce na sveti večer vsakemu kristijanu, radostnim srcem posluža v cerkvi petje o rojstvu Kristovem in radostnim srcem se oziramo nazaj v otročja leta, ko smo sredi najdražjih nam bitij, v sreči in v blaženstvu molili: Mir ljudem, ki so blage volje!

Tudi nocojšnji večer dvigamo svoja srca k vsega-mogočnemu, tudi nocoj se veselimo rojstva odrešenikovega a greni nam ta spomin pogled na sedanost, na neusmiljeni boj, ki pretresa v sedanosti mili naš slovenski narod. Boli nas in pozabiti tudi nocojšnji večer nemoremo, da sedanji rod tako napačno umeva oznanilo angeljsko, ki se je glasilo to noč pred 1897 leti nad bornim hlevom betlehemskim. Ta rod ne umeje, da je bilo angeljsko oznanilo le preludij onemu vzvišenemu, kateri se je glasil in naj bi se glasil na veke vekov: Ljubite se med seboj!

Na tem temeljnem nauku sloni vse učenje krščansko. Sin božji je prišel odrešit človeštvo, ki je bilo polno sovraštva, rodove, ki so se v divjih bojih uničevali svoje bližnjike — vse te je prišel on učiti, da so bratje, da so ustvarjeni po božji podobi da je zategadelj enakopraven ves človeški rod, da se morajo ljubiti vsi ljudje na zemlji, ki so blage volje.

Žal, da po neskončni previdnosti božji še ni prišel tisti čas, ko postane kri in meso ta vzvišeni nauk Izveličarjev, ko bodo bratje vsi narodi. Zlasti slovenskemu narodu še ni prišla doba krščanske enakopravnosti še vedno mora biti neizprosni boj za svoj obstanek v domovini, katero mu je določila milost božja. A v ponižnosti in pobožnosti se klanja naš narod volji Gospodovi in v neomehljivi zvestobi čaka tistega dne, ko se tudi njemu oznani: Mir ljudem, ki so dobre volje!

Bog je take izkušnje v različnih časih poslal tudi drugim narodom in vsi so je prebili in preboleli. Razcepila se jo prej jedina cerkev božja in danes slavi krščanstvo žalibog v različnih oblikah in z različnimi obredih jednega in istega Boga. A čas pride, ko poteče doba razcepljenja in temote, ko se vsi narodi združijo v jedno molitev k jednemu Bogu, ko postane dejstvo beseda Izveličarjeva: Ljubite se med seboj. Vsakemu narodu pa je sojeno, delati na to, da prej ko prej preboli to izkušnjo, in njegova stvar je, da po meri svoje žilavosti in gorečnosti danes ali šele jutri postane doležen tudi zemeljskih dobrot, izposlovanih človeštvu s krvju sina božjega.

V tej nadi se obračamo nocojšnji večer do svojih slovenskih rojakov, proseč, da naj ne opešajo v boju za

narodne naše svetinje, in naj se ne puste v tem boju moliti po besedah in dejanjih onih, katere je tudi našemu narodu poslala v izkušnje previdnost božjo. Sursum corda! Neskaljena, nepopačena beseda božja bodi nam zvezda-voditeljica v trdem boju za narodni obstanek, ona nam obeta končno zmago pravične naše stvari in na nas je, da ne zavlečemo te zmage. Posvetnega gospodstva zastopnikov svoje cerkve nas Bog po svojem sinu ni učil in isto tako nas ni učil narodnega fatalizma. Ako torej z vsemi svojimi silami delujemo na to, da bi se prej ko prej tudi na narodu slovenskem obistinilo angeljsko oznanilo, tedaj delujemo po nazorih božjih, odkritih nam vsled učlovečenja sina božjega, delujemo po božjih besedah: Ljubite se med seboj, kot enakopravni bratje, kajti to velja ne le glede narodov kot takih, ampak tudi glede posamičnih stanov v istem narodu.

Zategadelj ne grešimo, ako se ustavljamo vsakemu nasilstvu, bodisi narodnemu ali socialnemu, ako zlasti ne priznavamo politične nezmotljivosti nikomur, kdor je od krvi in od mesa. V tej zavesti delovali bodemo tedaj tudi v naprej in v tej zavesti kličemo nocojšnji večer vernemu narodu slovenskemu iz dna srca. Dal Bog ti, mili narod, skoro, preskoro vesele božične praznike!

Politični pregled.

Položaj. — Razmere v naši državi se še vedno niso pojasnile in ker vlada nima upanje, da bodo Nemci dovolili mirno zborovanje državnega zbora, hoče najnujnejše stvari tako nagodbeni provizorij, budgetni provizorij in zakon o kontingentu rekrutov uveljaviti najprej s cesarsko naredbo na podlagi § 14. potem pa začeti nova pogajanja s strankami. Za posredovalca si je izbrala češkega dež maršala princa Lobkovicca. Bode-li to novo pogajanje uspešnejše od prvih, je dvomljivo. Pogojev, kateri so Čehi stavili, ne sprejmejo Nemci; ti zahtevajo, naj se jezikovne naredbe brezpogojno prekličijo, česar Čehi ne bodo nikdar dovolili. Gautsch je nameraval samovoljno preklicati jeden del jezikovnih naredb, ali Čehi so mu že naznanili, da bi mu v tem slučaju delali najodločnejšo opozicijo. Gautsch je v očitni stiski, kajti čedalje jasneje mu mora biti, da sprave ne doseže, da bode moral ali državni zbor razpustiti ali pa sistirati ustavo. Najbolje bi seveda bilo, ko bi Gautsch odstopil, ker ni mož zato, da bi rešil našo krizo.

Premembe v namestništvu. — Že v zadnji številki smo omenili važne premembe, katere so se zgodile v nekaterih namestništvih. Na mesto Rinaldinija v Trstu poslani grof Goess ni prijatelj Slovencev. Služboval je svoj čas na Primorskem in krepko podpiral protislovansko politiko namestništva, na Koroškem pa je bil najuplivnejši nasprotnik Slovencev in jim je premnogo škodoval. Novi dež predsednik koroški Freydenegg je homo novus in zategadelj upajo Slovenci, da jim morda ne bo nasproten. Dež predsednik na Solnograškem je postal grof St. Julien-Wallssee, deželni predsednik v Bukovini pa baron Bourguignon. Vrsta prememb s tem še ni zaključena, kajti v kratkem stopi moravski namestnik Spens-Boden v pokuj in mu bo treba poiskati naslednika.

Delegaciji. — Zadnja seja avstrijske in ogerske delegacije je bila dne 22. t. m. V tej seji sta delegaciji odobrili finančni zakon za l. 1898. svoto. po kateri se razdele prispevke mej Cislitvasko in Ogersko, določi cesar.

Shod zaupnih mož mladočeške stranke se je vršil minolo nedeljo v Pragi. Na shodu je dr. Herold poročal o

zadnjih dogodbah v parlamentu in o postopanju čeških poslancev. Shod je to postopanje odobril, izrekel obžalovanje, da se je nemškimi razgrajajem žrtvoval Badeni in izrekel pripravljenost, porazumeti se z Nemci, toda samo na podlagi popolne enakopravnosti obeh narodov in celokupnosti češkega kraljestva. Dalje se je shod izrekel za to, da ostanejo češki poslanci v sedanji večini in zahteval, naj se da državnim zborom pri-liko, da skrbe za koristi dežele in se izreko v sedanjem položaju.

Minister za Gališko. — Ministerski predsednik baron Gautsch se ni mogel odločiti, da bi bil ministra za Gališko izbral izmed poljskih poslancev, ampak je ta portfelj poveril poljskemu uradniku, umirovljenemu namestniku Löblu, kateri nima mej Poljaki nikakega upliva. Baron Gautsch je šele nekaj dni minister, vendar prodira tudi že v najčirših krogih mnenje, da je samo dober uradnik, v nalogah državnika pa da nima pravega pojma.

Hrvatska. — V hrvatskem saboru so morali narodni poslanci poseči po skrajnem sredstvu, katero jim je na razpolaganje, morali so začeti obstrukcijo, da se ubranijo nasilstev madjaronskih izdajalcev domovine. Počenjanje madjaronskih poslancev presega že vse meje. Pri razpravi o proračunu so vtihotapili v zapisnik nekaj besed in dolžili poslanca dr. Potočnjaka, da jih je izgovoril. Dasi je Potočnjak temu ugovarjal, izključili so ga Madjaroni kar za 70 sej! Dalje se je pokazalo, da sprejema vlada račune in dopise v madjarskem jeziku in ker so narodni poslanci proti temu protestovali, ker je to popolnoma nezakonito, so jim Madjari hoteli usta zamašiti. Na to je opozicija začela obstruirati tako, da so madjaronski sleparji sejo zaključili, Razmere na Hrvatskem so prava sramota za celo monarhijo.

Ogerska. — Poslanska zbornica ogerska razpravlja sedaj o zakonskih načrtih tičočih se nagodbe o Cislitvanske. Opozicija zateva odpravo nagodbe in se zategadelj ustavlja tem zakonskim načrtom tako, da je njih parlamentarna rešitev postala nemogoča. Vsled tega bo vlada prisiljena postopati prav tako, kakor Cislitvanska vlada, namreč nagodbeni provizorij naredbenim potom uveljaviti.

— Madjarski naklep, pomadjariti vsa krajevna imena, tudi slovaška, šrbska, rumunska in nemška, se je izjalovil. Silna burja, katero je prouzročil te naklep mej nemadjarškimi narodi na Ogerskem, je napotil magnatsko zbornico, da ni hotela rešiti dotičnega zakonskega načrta, ampak je rzzpravo odložila na nedoločen čas.

Srbija — Ministerski predsednik Gjorgjević je nedavno tega napram nekemu novinarju izjavil, da hoče voditi v Srbiji „gospodarsko politiko“ in ako ne pošlje narod v skupščino poslancev, kateri bodo s tako politiko zadovoljni, da vlada skupščino razpusti. „Gospodarska politika“ je parola brez vsebine. Gjorgjević in razkralj Milan hočeta ž njo preslepiti javno mnenje, da bi ne spoznalo pravih tendenc njiju politike in uzrokov iz katerih razburjata narod, kateri njiju politiko z vso odločnostjo obsoja.

Bolgarska. — Najnovejša politika Bolgarska mora vsacega slovanskega rodoljuba boleti v srce. Bolgari in Srbi so si navskriž radi Macedonije, a to nasprotstvo je na Bolgarskem naraslo tako, da Bolgari že naravnost hujškajo na vojno proti Srbiji in propagirajo misel, naj se Srbija anektira. Da se to ne zgodi, že ker bi tega velesile ne pripustile, je ob sebi umevno, zato pa je hujskanje toliko bolj obžalovati, ker poostri nasprotstvo mej Sibi in Bolgari na škodo vsega Slovanstva in more prouzročiti mej njimi vojno, katera ne bode imela nobene koristi ne za Bolgarsko ne za Srbijo, pač pa oslabi obe.

Nemčija. — Nemška industrija se je od l. 1870. znamenito razvila in je Nemčija vsled tega prisiljena, iskati v inozemskih krajih trgovišč, kjer bi mogla te izdelke razpeča-

vati. Poglavitno tržišče bi bila Kitajska in Nemčija se tudi že trudi, da tam utrdi svoje stališče. Zdaj je anektirala celo kitajski pristan Kio-Čav, tako da ima tam zdaj trdno zaslonbo in boda hotela govoriti, kadar se bodo oglasile Rusija, Angliška ali Japonska. Rusi so pomen te aneksije paralizovali s tem, da so zasedli najvažnejši kitajski pristan, namreč Port-Artur.

Italija. — Marki Rudini je sestavil novo ministerstvo, v katero je vzel tudi nekaj mož, ki so doslej njemu nasprotovali, tako Zanardellija, Vladal bode seveda po istih načelih kakor doslej, kvečjemu da bode proti duhovnikom postopal še nekoliko trše. Opozicija, kateri je na čelu Cavalotti in Giolitti je novi vladi napovedala najodločnejši boj.

Turčija in Grška. — Turški sultan in grški kralj sta te dni podpisala pogodbo, s katero je mej njima sklenjen mir. Po tej pogodbi ostane Tesalija Grški, pač pa mora Grška plačati Turški znatne vojne troške. Materijalna škoda po vojni je za obe državi znatna, a dočim si je Turčija pridobila s svojimi klavernimi zmagami mej Mohamedanci mnogo ugleda, je Grška v takem položaju, da se dolgo let ne bode mogla ganiti.

Obrtnija.

K obrtni politiki 18. veka.

Spisal Jos. A p i h.

(Konec.)

Več sitnostij, nego v doslej navedenih slučajih, so imele kranjske oblasti z usnjarji in črevljarji v Kranju, ki so bili od 1525. l. sem združeni v jedni bratovščini. Že za Karola VI. pa so se med sabo hudo sprli. Črevljarji so tožili, da jim usnjarji ne dovolijo ravnopravnosti. L. 1738. je mestni svet hotel rešiti prepir v smislu usnjarjev, njegov ukrep se je potrdil v Ljubljani, a baron Erberg, ki je na licu mesta v Kranju stvar preiskaval, je prišel do prepričanja, da se mora zadruga združiti v dve bratovščini sosebo zato, ker črevljarji ne izdelujejo več sami usnja, kakor nekdej. Izdelal je Erberg takoj načrt združnih pravic za črevljarje kranjske. O njem se je imel izreči ljubljanski magistrat, za njim pa dež, odborništvo. Ljubljanski magistrat je popolnoma pritrdil nasvetovani razdružitvi, ki se je tudi v Ljubljani dobro obnesla, kajti dokler so ljubljanski črevljarji bili združeni z usnjarji, so imeli pravico, ogledovati usnje in so potrdili tudi najslabše usnje na hudo škodo občinstvu, odkar so se pa ločili od usnjarjev, je blago izdatno boljše. Gledé sodnijske pravice zadruge, števila mojstrov in določevanja cen je ljubljanski magistrat opozarjal na dotične določbe veljavnega obrtnega reda. Kranjsko svetovalstvo in mestni sodnik pa so potegnili z usnjarji, češ, da ne gre ustanavljati premajhnih zadrug, obstoječih iz skoro samih reževev, ki bi ne mogli potem nositi združnih bremen, niti plačevati maš za žive in mrtve, niti kaj storiti za dober red. Tudi tkalci so se že opekli, izstopivši iz zadruge trgovcev; obubožali so kmalu tako, da so se radi spet združili s trgovci. Skupili jo bodo tudi „poredni“ črevljarji: zabredli bodo po svoji ošabnosti le v škodo in sramoto. Vrinilo se je je med-nje nekaj nespravnih mojstrov;